

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бетьом Ф. Проект на уроці іноземної мови // Ф. Бетьом. – К. : Основа, 2007. – 45 с.
2. Олійник І. П. Використання методу проектів на уроках англійської мови як один із шляхів формування комунікативної компетентності учня // І. П. Олійник. – Котовськ, 2012. – 21 с.

Олена Локшина,
доктор педагогічних наук, професор,
Інститут педагогіки НАПН України
(м. Київ, Україна)

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ОСВІТИ: ДО ПИТАННЯ ПРО ТРАНСФОРМАЦІЮ СУТНОСТІ

Глобалізація як процес інтеграції кардинально трансформує усі сфери життя людства. М. Сміт і М. Дойл, ґрунтуючись на дослідженнях учених, акцентують такі ключові впливи глобалізації, як де-локалізація і супра- територіальність; поширення технологічних інновацій; розвиток мультикультурних корпорацій; розбудова глобальних ринків [1]. Очевидним на сьогодні є вихід за локальні кордони життєдіяльності в умовах функціонування спільного простору індивідуумів та інституцій, ідей та культур.

Характеристикою глобалізації освіти є наднаціональний характер її розвитку під впливом стратегічних орієнтирів міжнародних організацій. В умовах планетарних викликів відбувається спільний пошук світовою спільнотою інструментів для протистояння. Сьогодні освітні стратегії таких глобальних міжнародних організацій як ЮНЕСКО, Світовий банк, ОЕСР, ЄС є визначальними для національних освітніх політик. Це, водночас, працює на гармонізацію останніх – такий стратегічний орієнтир, зокрема, як «Рівний доступ до якісної освіти», проголошений міжнародною спільнотою, є платформою, на якій ґрунтуються сучасні національні доктрини розвитку освіти.

Визначальною ознакою глобалізації освіти є її оринковлення. Спостерігається переосмислення ролі освіти від соціального обов'язку держави до продуктивного каталізатору економічного розвитку. Освіта починає трактуватися як джерело конкурентоспроможності – в умовах глобалізації економіки країн конкурують між собою за ринки, іноземні інвестиції, технологічний розвиток та транснаціональні компанії [1, с. 179]. Сектор освіти, ґрунтуючись на ідеології неолібералізму, перетворюється на надавача послуг споживачу, який шукає найякісніші з них. Вчені (Н.П. Стромквіст, К. Монкмен) відзначають трансформацію дитино-центрованого підходу у шкільній освіті, який панував протягом тривалого часу у розвинених

демократичних країнах Європи та світу, у так званий економіко-центрований [3, с. 12]. За цих умов актуальним стає рейтингування вчителів та шкіл. Останні можуть розраховувати на фінансову підтримку уряду у разі демонстрації позитивних результатів учнів в тестуванні як на локальному, так і на національному рівнях. Ще більш орієнтованими на клієнта є університети, які функціонують в умовах жорсткої конкуренції.

На міжнародному рівні відбувається вимірювання ефективності освітніх систем засобами міжнародних порівняльних досліджень TIMSS, PISA, PIRLS тощо. З метою досягнення високих показників пріоритетності набувають навчальні предмети/освітні галузі, з яких тестуються учні – читання, математика, природознавство, сучасні мови. Водночас «за бортом» опиняються не менш важливі для сучасної людини дисципліни, що відповідають за формування ціннісних якостей особистості.

Інтернаціоналізація фінансових ринків, технологічна революція, розбудова економіки знань диктує необхідність відходу від лінійної парадигми розвитку освіти у напрямі багатовимірності. Вертикальний формат її побудови (дошкільна, початкова, середня, професійно-технічна, вища) вже не може задовольнити нові вимоги глобалізованих суспільств. З огляду на це спостерігається рух у напрямі розбудови формату освіти упродовж життя, який традиційну вертикаль збагачує горизонтальним вектором. Горизонтальність забезпечується освітніми траєкторіями різної тривалості й наповнення для здобуття індивідуумами кваліфікацій. Формальна освіта функціонує у тісному взаємозв'язку з неформальною, поширеною практикою, наприклад, стає офіційне визнання кваліфікацій, отриманих на робочому місці.

Інтернаціоналізація на рівні вищої освіти в аспекті взаємовизнання дипломів забезпечує ефективність функціонування глобальних ринків праці, а відтак, і економіки.

Трансформацій зазначає зміст освіти. В умовах інформаційного вибуху, коли обсяг інформації подвоюється кожні два роки, енциклопедичний підхід до добору й структурування змісту освіти вже не відповідає сучасності. Трендом стає формування вмінь/компетентностей, які покликані забезпечити громадянам успішний особистісний та професійний розвиток. Компетентнісно-базований зміст забезпечується його стандартизацією. Стандартизація під впливом стратегічних віх (benchmarks) міжнародних організацій сприяє уніфікації змісту, що все більше «розмиває» національні особливості навчальних програм та підручників.

Показником глобалізації освіти є децентралізація, що передбачає передачу повноважень щодо прийняття управлінських рішень на місцевий рівень з метою підвищення ефективності навчального процесу в закладах освіти. Часто паралельно з цим відбувається передача місцевим органам і фінансових зобов'язань, які

часто є занадто завищеними для них. В цих умовах актуалізується приватна освіта, яка, окрім розширення освітніх можливостей, сприяє подальшій стратифікації населення.

Отже, глобалізація справляє визначальний вплив на освіту, повністю трансформуючи її засади. Фундаментальною ідеєю глобалізації є знання, які працюють на економіку, ринки праці, рух капіталу. Відповідно освіта, що набуває особливої значущості, отримує нову роль й активно трансформується відповідно до неї.

Очевидним є рух від місії освіти як демократичного інституту до інструменту ринкової економіки. Реконцептуалізована під впливом глобалізації освіта починає розглядатися не як соціальне благо, що має забезпечити держава своїм громадянам, а як джерело отримання нею економічної вигоди, засіб для забезпечення добробуту. Аспекти рівності і справедливості в освіті все більше заміщуються аспектами якості й ефективності.

Метою освіти розглядається не трансляція знань, а формування життєво необхідних/ключових компетентностей та кваліфікацій. Висококваліфікований працівник, який відповідає вимогам інноваційної економіки та, водночас, активний громадянин, який може успішно жити у багатокультурній громаді, – ось той продукт, який очікує від освіти глобалізований світ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Smith, M. K. and Doyle M. Globalization. / The encyclopedia of informal education. – 2002. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.infed.org/biblio/globalization.htm (англійською мовою).*
2. *Трансформаційні процеси у шкільній освіті країн Європейського Союзу та США: монографія / [А. П. Джурило, О. З. Глушко, О. І. Локшина та ін.]. – К.: ТОВ «КОНВІ ПРИНТ», 2018. – 192 с.*
3. *Globalization and Education: Integration and Contestation across Cultures. Ed. by Nelly P. Stromquist, Karen Monkman. 2nd edition. – Maryland: Rowman & Littlefield. – 2014. – 315 p.*

Людмила Люшнівська,

викладач,

Уманський державний педагогічний університет

імені Павла Тичини

(м. Умань, Україна)

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК МЕТОД УДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

На сучасному етапі розвитку суспільства особливої актуальності набуває проблема формування суспільно-активної, творчої,